

Klumme: Viktor Orbán og hans allierede vil ikke vinde EU-valgene

Af Ivan Krastev

Det vil ikke lykkes højrepopulisterne at gøre europaparlamentsvalget til en folkeafstemning om migration. Men der er bred enighed om en stram grænsepolitik.

Højrefløjspopulister tror, at vælgerne er langt mere optagede af indvandring, end tilfældet er.

Demokratisk politik har brug for drama. Valg er en form for terapisesessioner, hvor vælgerne konfronteres med deres værste frygt - en ny krig, demografisk sammenbrud, økonomisk krise, miljøkatastrofer - men bliver overbeviste om, at de har magt til at afværge ødelæggelsen. Alexis de Tocqueville observerede under sine rejser gennem USA i begyndelsen af det 19. århundrede, at "som valget nærmer sig, bliver intriger mere aktive og agitation livlig og mere udbredt. Hele nationen kommer i en feberagtig tilstand ... Så snart udfaldet står klart... bliver alt roligt, og

floden, der for et øjeblik siden gik over sine bredder, vender fredeligt tilbage til sit naturlige leje."

Hvis Tocqueville har ret, bliver EU snart til et ægte demokrati for øjnene af os. Valgene til Europa-Parlamentet, der traditionelt set er begivenhedsløse og kedelige, producerer for første gang den slags drama, der normalt er forbeholdt den nationale scene. Med to måneder tilbage inden afstemningen deler et flertal af europæerne en fornemmelse af, at noget vigtigt vil ske, og at der vil være et særligt sted i helvede forbeholdt de europæere, der ikke gider stemme. Men hvem får gavn af dette, når valgkampen er forbi?

Det er endnu for tidligt at afgøre. For øjeblikket har politikerne formået at overbevise et flertal af vælgere om, at Europa befinder sig på kanten af en katastrofe, men de har endnu ikke formået at overbevise dem om, at borgerne har magt til at afværge den.

Ivan Krastev er politolog og formand for Center for Liberale Strategier i Sofia, Bulgarien. Første gang publiceret i The Guardian d. 20. marts 2019 oversat af Ane Dalegaard Hansen

Den vrede, som 'De gule veste' (*Gilets jaunes*) demonstrerer, deles af mange mennesker på tværs af EU-landene, men de kommende europaparlamentsvalg bliver ikke en gentagelse af Brexit-folkeafstemningen af én simpel grund: Intet større populistisk parti (hverken på højre- eller venstrefløj) er i dag åbent fortalende for at forlade unionen eller euroen. Disse valg bliver heller ikke en gentagelse af anden runde af det franske præsidentvalg i 2017, som Emmanuel Macron vandt.

Tænkertanken the European Council on Foreign Relations og analyseorganisationen YouGov, har offentliggjort en undersøgelse, som viser, at europæerne ikke er pænt opdelt i kategorierne pro-europæere og nationalister. Undersøgelsen viser fire forskellige kategorier af borgere. Først er der "desperadoerne": en kombination af "dem, der frygter verdens undergang" og "dem, der frygter månedens udgang". De er overbeviste om, at både EU og nationalstaterne er defekte. Statistik viser, at dette er den største gruppe i mange medlemsstater, men ikke nødvendigvis den gruppe, der er mest tilbøjelig til at møde op ved stemmeurnerne.

Dernæst kommer "det går bedre end du tror"-gruppen: vælgere, der ser sig omkring og har en tendens til at mene, at både EU og nationalstaterne, på trods af alle deres fejl og mangler, fungerer. Så er der jubel-europæerne: De, der mener, at EU fungerer, men at deres nationale regeringer er defekte (disse findes hovedsagelig i Central- og Sydeuropa). Endelig er der et lille mindretal af hardcore nationalister:

Det faktum, at højrefløjspopulister styrer dele af Centraleuropa, har kun styrket folks lyst til at emigrere fra disse lande.

de, der mener, at EU er problemet, og at nationalstaten løsningen. Disse fire grupper er meget ujævnt fordelt blandt EU-landene.

Mange pro-europæere frygter, at den nuværende polarisering af europæisk politik vil tjene til det populistiske højres fordel, og at det vil lykkes Ungarns premierminister, Viktor Orbán, at gøre valget til en folkeafstemning om Bruxelles' fejlslagne migrationspolitik. Men den frygt er stærkt overdrevet.

Orbán's forsøg på at gøre valget til en folkeafstemning om migration kommer simpelthen ikke til at ikke fungere af tre grunde. For det første: Selvom migration fortsat er et alvorligt emne for mange vælgere, er det ikke den dominerende bekymring i de fleste lande. Orbán's 2015 anti-migrationsbudskab fungerede, fordi folk, der aldrig havde set flygtninge i deres liv, dagligt så tv-indslag om tusindvis af mennesker, der krydsede EU's grænser. Det er ikke længere tilfældet.

Antallet af illegale indvandrere, der er kommet ind i EU i det forløbne år, svarer til det gennemsnitlige antal turister, der besøger Athen på en enkelt dag i august. Selv i Centraleuropa er migrationstemaet ikke længere centralt. Undersøgelsen viser, at polakker, ungare og rumænere er meget mere bekymrede over korrupsion i regeringen end over en hypotetisk tilstrømning af udlændinge. Og i Polen, Tjek-

FOTO: Den anti-migrationsangst i Centraleuropa, som Viktor Orbán appellerer til, har mere med udvandring end indvandring at gøre, skriver Ivan Krastev.

European People's Party / Flickr

kiet og Slovakiet er de vælgere, der primært er optagede af korrupsion, mere tilbøjelige til at stemme end de, der er optagede af migration.

I modsætning til den gængse opfattelse kan lande som Slovakiet, Polen og Rumænien godt bringe gode nyheder til pro-europæere i disse valg. Undersøgelsens resultater tyder på, at Orbán har en svagere forståelse af, hvilke problemer der virkelig betyder noget for centraleuropæere i dag, end formanden for det europæiske råd, Donald Tusk - en stædig kritiker af Polens nationalistiske regering.

Den anden årsag til, at 2019 ikke bliver en gentagelse af 2015, er, at der i dagens Europa ikke findes et stort politisk parti, der taler for åben grænsepolitik. ”Grænsen er frihed i sikkerhed,” skrev Macron i sit nylige brev til europæere og opfordrede til oprettelsen af et Europæisk Råd for Intern Sikkerhed, der skal være ansvarlig for ”streng grænsekontrol”. Så den nye konsensus blandt de progressive i Europa er, at en velbeskyttet grænse er ”en vaccine mod murenes epidemi”, for at citere den franske tænker Régis Debray.

For det tredje vil Orbáns migrationscentrerede kampagne slå fejl på grund af den bedst bevarede hemmelighed i EU i dag, nemlig at anti-migrationsangst i Centraleuropa og dele af Sydeuropa har mindre at gøre med indvandrere end med udvandrere. En populær vittighed i det kommunistiske Østtyskland var, at myndighederne frygtede, at den sidste østtysker, der drog mod vest, glemte at slukke lyset efter sig. Nu er joken aktuel igen.

Affolkning og demografisk tilbagegang er Centraleuropas sande tragedie.

I dag er Centraleuropas problem ikke så forskelligt fra det Østtyskland stod over for i 1961, da man valgte at bygge muren. Det anslås, at 3,4 millioner rumænere har forladt deres land til fordel for Vesteuropa i de otte år, der er gået, siden landet blev medlem af EU i 2007. Og antallet af ungare, der er udvandret, siden Orbán kom til magten, er nu højere end det antal, der forlod landet, efter at sovjetiske styrker knuste opstanden i 1956.

Det faktum, at højrefløjspopulister styrer dele af Centraleuropa, har kun styrket folks lyst til at emigrere fra disse lande. Den frygt, der plager aldrende samfund i Centraleuropa er, at denne generation kan blive vidner til den dag, hvor den sidste unge læge og sygeplejerske pakker deres kufferter og tager afsted. Affolkning og demografisk tilbagegang er Centraleuropas sande tragedie.

Den største udfordring i forholdet mellem øst og vest i EU er: Hvordan forhindrer man mobiliteten i Europa i at være en ensrettet gade fra øst til vest, og hvordan kompenserer man de centraleuropæiske samfund for deres investering i uddannelse af egne statsborgere, der derefter flytter til Tyskland eller Frankrig? Men dette er ikke et problem, som højrefløjspopulister taler om.